

Satversmes tiesa

Preses relīze

Lieta Nr. 2022-17-01

26.05.2022.

Ierosināta lieta par normām, kas paredz Rīgas un Ventspils ostu
pārvaldības reformu

Satversmes tiesas 2. kolēģija 2022. gada 24. maijā ierosināja lietu “Par Ostu likuma 4. panta trešās daļas 1. punkta, 4. panta devītās daļas, 7. panta 1.¹ daļas, kā arī pārejas noteikumu 16. punkta 1. un 2. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 101. panta otrās daļas pirmajam teikumam”.

APSTRĪDĒTĀS NORMAS

Saskaņā ar Ostu likuma 4. panta trešās daļas 1. punktu attiecīgās ostas pārvaldes valdījumā atrodas valsts un pašvaldības zeme un akvatorija. Šā likuma 4. panta devītā daļa paredz, ka valsts un pašvaldība ir tiesīga tai piederošo ostas teritorijā esošo nekustamo īpašumu atsavināt, valstij nododot to pašvaldībai un pašvaldībai nododot to valstij bez atlīdzības.

Savukārt Ostu likuma 7. panta 1.¹ daļa paredz, ka ostas pārvalde Rīgas ostā un Ventspils ostā ir kapitālsabiedrība, kuras kapitāla daļas (akcijas) pieder valstij un var piederēt arī attiecīgajai pašvaldībai. Valstij šajā kapitālsabiedrībā pieder ne mazāk kā trīs piektdaļas kapitāla daļu (akciju). Šī kapitālsabiedrība īsteno ostas pārvaldes funkcijas Rīgas ostā un Ventspils ostā un atrodas Satiksmes ministrijas pārraudzībā attiecībā uz Ostu likumā, Rīgas brīvostas likumā un Ventspils brīvostas likumā noteikto ostas pārvaldes funkciju, uzdevumu un pienākumu īstenošanu. Kapitālsabiedrības kapitāla daļas (akcijas) nav iekļājamas, un tās ir atsavināmas vienīgi savstarpēji starp kapitāla daļu (akciju) turētājiem.

Ostu likuma pārejas noteikumu 16. punkta 1. un 2. apakšpunkts nosaka: “Lai nodrošinātu Rīgas ostas un Ventspils ostas darbības nepārtrauktību:

1) Ministru kabinets un Rīgas pašvaldība līdz 2022. gada 1. septembrim pieņem lēmumu par kapitālsabiedrības dibināšanu Rīgas ostas pārvaldīšanai Valsts pārvaldes iekārtas likumā un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteiktajā kārtībā. Panākot vienošanos par kopīgas – valsts un pašvaldības – kapitālsabiedrības izveidi, tās pamatkapitālā valsts iegulda Rīgas brīvostas pārvaldei piederošo mantu un aktīvus, bet Rīgas pašvaldība tai piederošo ostas teritorijā esošo mantu un aktīvus, kas līdz šim bija nodoti Rīgas brīvostas pārvaldes valdījumā, ievērojot nosacījumu, ka valstij pieder ne mazāk kā 60 procenti un Rīgas pašvaldībai ne vairāk kā 40 procenti kapitāla daļu (akciju). Kapitāla daļu (akciju) turētāji noslēdz akcionāru līgumu, lai noteiktu un precizētu kapitāla daļu (akciju) turētāju tiesības un pienākumus un noteiktu atbildību saistībā ar kapitālsabiedrības kopīgu pārvaldību;

2) akciju sabiedrības “Ventas osta” pamatkapitālā līdz 2022. gada 1. septembrim Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteiktajā kārtībā valsts iegulda Ventspils brīvostas pārvaldei piederošo mantu un aktīvus un, ja tiek panākta vienošanās ar Ventspils pašvaldību par tās dalību kapitālsabiedrībā, Ventspils pašvaldība iegulda tai piederošo ostas teritorijā esošo mantu un aktīvus, kas līdz šim bija nodoti Ventspils brīvostas pārvaldes valdījumā, ievērojot nosacījumu, ka valstij pieder ne mazāk kā 60 procenti un Ventspils pašvaldībai ne vairāk kā 40 procenti kapitāla daļu (akciju). Kapitāla daļu (akciju) turētāji noslēdz akcionāru līgumu, lai noteiktu un precizētu kapitāla daļu (akciju) turētāju tiesības un pienākumus un noteiktu atbildību saistībā ar kapitālsabiedrības kopīgu pārvaldību.”

AUGSTĀKA JURIDISKA SPĒKA NORMA

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pants: “1. Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

Satversmes 101. panta otrās daļas pirmais teikums: Pašvaldības ievēlē pilntiesīgi Latvijas pilsoņi un Eiropas Savienības pilsoņi, kas pastāvīgi uzturas Latvijā.

LIETAS FAKTI

Lieta ierosināta pēc divdesmit divu 13. Saeimas deputātu pieteikuma. Apstrīdētās normas stājās spēkā 2022. gada 27.aprīlī un tās paredz regulējumu attiecībā uz ostas teritorijā esošo pašvaldību nekustamo īpašumu, kā arī Rīgas un Ventspils ostu pārvaldības reformu. Apstrīdēto normu pieņemšanas mērķis bija lielo ostu darbībā piemērot OECD valsts kapitālsabiedrību pārvaldības principus, palielināt valsts ietekmi lēmumu

pieņemšanā un reformēt lielo ostu pārvaldības modeli, pārveidojot tās par valsts kapitālsabiedrībām. Pieteikuma iesniedzēju ieskatā apstrīdētās normas nesamērīgi iejaucoties pašvaldības īpašuma tiesībās un līdz ar to esot pretrunā ar samērīguma principu un pašvaldības principu, kas izriet no Satversmes 1. panta un 101. panta otrās daļas pirmā teikuma. Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka apstrīdētās normas radot tik negatīvas sekas pašvaldībai un tās iedzīvotāju interesēm, ka tās nevar atzīt par samērīgām. Pieņemot apstrīdētās normas, Saeima esot arī pārkāpusi labas likumdošanas principu, jo apstrīdēto normu apspriešanā un pieņemšanā neesot notikušas savlaicīgas, godīgas un īstas konsultācijas ar pašvaldībām, kā arī apstrīdētās normas nav pienācīgi pamatotas ar izskaidrojošiem pētījumiem.

TIESAS PROCESS

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2022. gada 25. jūlijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

- Lietas sagatavošanas termiņš ir **2022. gada 24. oktobris**.

Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

- Lēmums par lietas ierosināšanu pieejams šeit: https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2022/05/2022-17-01_lemums_par_ierosinasanu.pdf

Relīze sagatavota, lai informētu sabiedrību par Satversmes tiesas darbu. Detalizētāka informācija par Satversmes tiesas aktualitātēm, ierosinātajām un izskatītajām lietām pieejama Satversmes tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv. Aicinām sekot līdzi informācijai arī tiesas *Twitter* kontā [@Satv_tiesa](https://twitter.com/Satv_tiesa) un tiesas *YouTube* [kanālā](#).

Zanda Meinarte

Satversmes tiesas

Sabiedrisko attiecību speciāliste

Zanda.Meinarte@satv.tiesa.gov.lv

67830759, 26393803